

פרוטוקול מס' 103

מישיבת ועדת הכספים

יום ב' כ"ב תמוז תשל"ד - 15.7.74, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- ע. אמוראי
- א. אפרח
- א. ארנס
- י. בדר
- י. בן-מאיר
- י. גולן
- צ. גרשוני
- ש. לורנץ
- י. פלומין
- ע. פיינברג
- ג. פח
- ח. קורפו
- נ. קצב
- ז. שובל
- מ. שחל
- א. שוסטק

מוזמנים:

- ח. שטסל - החשב הכללי
- מ. נוידרפר - הממונה על הכנסות המדינה
- ד. שטאוב - מנהל מס רכוש וקרן פיצויים
- ש. שביד-גלעדי - האוצר
- נ. נביז'סקי - התאחדות בעלי בתים
- פ. דוידסון - התאחדות בעלי בתים
- נ. לבגורון - התאחדות בעלי בתים
- י. אפל - התאחדות בעלי בתים

מזכיר הועדה:

א. קירשנר

היועץ"כ לוועדה:

א.נ. פלוג

קצרנית:

מ. איזנברג

סדר-היום:

- א. השגות התאחדות בעלי הבתים על חוק מס מימון רכש (הוראת שעה), תשל"ד - 1974.
- ב. דרכי גיוס 300 מליון דולר בארצות-הברית לצורך מימון רכש בסחונני.

1282-

(ניקול קיוק 29.7.74)

א. השגות התאחדות בעלי-הבתים על חוק מס מימון רכש (הוראת שעה) , תשל"ד - 1974.

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.
אני מקדם בברכה את נציגי התאחדות בעלי-הבתים שבקשו להביא השגותיהם על חוק מס מימון רכש (הוראת שעה) תשל"ד-1974.
ישות הדיבנר ליושב-ראש התאחדות בעלי-הבתים
מר נביז'סקי.

ג. נביז'סקי:

השר רבינוביץ היודע את מצבם של בעלי הבתים אמר לי שהוא לא התכוון להחיל חוק מס מימון רכש על בתים מוגנים. ב"מעריב" מ-7 ביולי השנה הופיעה ידיעה - לפי ידיעות שיש בידי ממקורות יודעי דבר - שמש זה לא יחול על בתים שחוק הגנת הדייר חל עליהם. לאור כל אלה שלחנו מכתב תודה לשר האוצר. אולם כאשר קראנו הצעת החוק הופתענו לראות שמוצע להטיל מס זה גם על בתים מוגנים. לכן אנו מבקשים שתשחררו ממש זה בתים שחוק הגנת הדייר חל עליהם.

אם תשחררו ממש זה דירת יחיד - ודירת יחיד היא גם וילה של 8 חדרים - אין מקום להטילו על בתים מוגנים. אם ההכנסה של בעלי הבתים מהבתים המוגנים היא 2% לשנה, ורוצים להטיל על בתים אלה מס זה בשיעור של 0,8%, זאת אומרת שלוקחים מאתנו 50% מההכנסה. דירת שני חדרים בבית ממוצע מכניסה 28 לירות. ההוצאות המוכרות הן שליש משכר דירה זה. שכר הדירה הנוחר בידי בעל הבית הוא אפוא 20-21 לירות. אם בעל הבית הוא פנסיונר שיש לו הכנסה מינימלית מפנסיה, הוא משלם 8 לירות משכר הדירה לחדר. אם יטילו עכשו מס נוסף על בתים מוגנים, לוקחים מאתנו מחצית ההכנסה הפנויה. מאדם שהכנסתו היא 300 לירות, יקחו 150 לירות. והרי שכר המינימום במדינה הוגדל עתה והועמד על 685 לירות. רוב בעלי הבתים יש להם הכנסה של 300-400 לירות. אין אפשר להטיל על שכנה זו מס מימון רכש, כאשר חוגים אחרים במדינה משוחררים ממש זה?

מדוע אין מטילים מס זה על החקלאות? מדוע אין מטילים מס זה על אלפי דונמים אדמה בסביבות הערים הגדולות? אני יודע שהתשובה הניתנת לנו היא, שרכוש זה אולי שווה הרבה, אבל ההכנסה מרכוש זה היא נמוכה. גם ההכנסה של בעלי הבתים מהבתים המוגנים היא נמוכה. והיא נמוכה משום שאחם התלסחם לתח סובסידיה של 50 מליון לירות לדיירים.

אנו מבקשים אפוא לשחרר אותנו ממש זה.

פ. דוידסון:

חברי ועדה נכבדה, צבור בעלי הבתים הוא צבור מנושל על פי חוק שחוקקה הכנסת. לוקחים מאתנו 80 אחוז מהכנסותינו. סוחר שעושה הון תועפות, העשיר, עורך דיין או רופא הגרים בביתנו, מקבלים 80 אחוז מההכנסות המגיעות לנו. 60 אחוז מחברינו הם פנסיונים, מתוכם אחוז ניכר ללא פנסיה. מי הם בעלי-הבתים? - בעלי מלאכה קטנים, סוחרים, פועלים לשכר, שכל הכנסתם כיום הוא 250-300 לירות לחודש. כיצד אפשר להטיל עליהם מס נוסף? הרי צריך קצת לב. אנשים שהתעשרו על חשבוננו, שישלמו הם. במקום 250 לירות שכר דירה לחדר, אנו מקבלים 25 לירות, ושליש מזה הוצאות.

באנו לוועדה זו לחפש את הצדק, כי עדיין אנו חושבים שיש צדק במדינת ישראל. מס זה, אם יוטל על בעלי הבתים, ילקח מלחמם. פרומצ'נקו וקרסו הם בודדים בין בעלי הבתים. העיקר הם אנשים שבנו לעצמם בית כדי להבטיח קיומם לעת זקנה.

ג. לבגורין:

חברי ועדה נכבדים, אם נשווה את המס המוטל על בניין מגורים ובניין שחל עליו חוק הגנת הדייר, היחס הוא כביכול 1:2 לטובת הבנינים שחל עליהם חוק הגנת הדייר. אבל למעשה היחס הוא 1:4 לרעת בנינים אלה. ההכנסה משכר דירה על פי התקנות החדשות שיכנסו לתקף בספטמבר, בהשוואה להכנסה משכירות חפשיה או חכירה חפשיה נע בין 1:6 ו-1:8 ולפעמים מגיע ל-1:10 לרעת בנינים שחוק הגנת הדייר חל עליהם.

בחוק מס רכוש יש סעיף הקובע

שניתן לתת פטור מהמס לנכס שאי אפשר לנצל אותו באופן כלכלי. למרות זאת אף פעם לא ניתן לנו פטור על פי סעיף זה. מאידך יש סעיף המאפשר לפטור ממס בעל בית מוגן שכל הכנסתו 6000 לירות. סכום זה נקבע בשנת 1962. מאז קרה משהו בכלכלת העולם והמדינה וערך הכסף ירד.

לא יתכן לבוא ולהטיל עכשו מס מימון רכש על בתים מוגנים, כי פירוש הדבר נטילת 50% מהכנסותינו.

י. אפל:
המצרך החיוני היחיד במדינת ישראל הנתון בפיקוח, ללא סובסידיה, אלה הם הבתים המוגנים. חוק הגנת הדייר העומלל, המשרת צבוא קטן בלבד, הפך את הבתים שלנו לחורבות. ועכשו אתם רוצים להטיל על בתים אלה מס מימון רכש? לא די שמצרך חיוני זה אינו מקבל סובסידיה, ואחם עוד באים להטיל עליו מס מימון רכש. אם אתם רוצים להמשיך בתהליך זה, אני מציע לכם הצעה טובה יותר - תלאימו את הבתים שלנו, איך לנו עניין בהם.

י. בן-מאיר:
פר נוידרפר, מהי ההכנסה הצפויה ממס זה?

ח. קורפו:
אני מבין שהדיירים בבתים המוגנים, יש להם זכות בעלים בבתים. פדוע לא חציעו שפס מימון רכש יחול עליהם?

נ. נביז'סקי:
לכאורה יש לדיירים זכויות, אבל למעשה אין זה נכון. אי אפשר להטיל עליהם מס רכוש, כי הם אינם בעלי הרכוש.

היו"ר י. קרגמן:
אני מודה לנציגי התאחדות בעלי הבתים.

ב. דרכי גיוס 300 מליון דולר בארצות-הברית לצורך מימון רכש בסחונני

היו"ר י. קרגמן:
חבר הכנסת פת הגיש שאילתא בעניין דרך גיוסם של 300 מליון דולר בארצות הברית לצורך מימון רכש בסחונני. הזמנתי את החשב הכללי, פר שטסל והוא ישיב על השאילתא.

ח. שטסל:
בתקציב לשנת הכספים 1974 מופיע במסגרת ההכנסות, כפי שהוסברו לוועדה, סכום של 300 מליון דולר קבלת הלוואה בארצות-הברית כחלק מפעולות המימון של הרכש הבסחונני. וזאת בנוסף לחלק מהסכום של 2,2 מיליארד דולר שטרם בוצע. כזכור לכם בשנת 1973 אושר על ידי הממשל האמריקאי סכום כולל של 2,2 מיליארד דולר, מהם בוצעו בפועל בערך 900 מיליון עד מיליארד דולר ב-1973. אנו מניחים שננצל השנה עוד כ-600 מליון דולר והיתרה תנוצל בשנת הכספים 1975. בדרך כלל משעבדים את הסכומים להזמנת פריטים גדולים הנמצאים בתהליך ייצור.
נוסף לכך היה בתקציב לשנת הכספים 1973 סכום של 300 מליון דולר הלוואה מממשלת ארצות-הברית. בתקציב לשנת הכספים 1974 מופיע סכום של 300 מליון דולר, וכפי שאנו יודעים משיחות עם אנשי הממשל האמריקאי, גם בשנת 1975 הם מתכוונים להגיש לאשור הקונגרס בקשה למתן 300 מליון דולר למימון רכש. בשנה הראשונה כאשר קבלנו 300 מליון דולר, כל הסכום היה מתקציב הממשלה האמריקאית. ולכן זו היתה הלוואה מממשלת ארצות-הברית לממשלת ישראל. בשנה השניה התחילו להרע את התנאים; הקטינו את התקופה מעשרים לעשר שנים; ולאחר מכן אמרו: אין לנו מספיק כסף בתקציב, לכן ניתן לכם מחצית הסכום ומחצית הסכום תגייסו מבנקים, ואנו נהיה ערבים; כלומר מחצית הסכום הוא הלוואה תקציבית אמריקאית,

ומחציתו הלוואות מבנקים בערבות ממשלת ארצות-הברית.

השנה הודיעו לנו האמריקאים, שאנו חייבים לגייס את הכסף בעצמנו והם יהיו רק ערבים. כדי לגייס סכום זה הוצאנו "נוטס" ולא אגרות חוב. בסופו של דבר קבלנו מהאמריקאים ערבות לעשרים שנה ואף גייסנו כסף לתקופה של עשרים שנה. עד 1980 נשלם ריבית ו-1980 עד 1994 נשלם בתשלומים שווים 1/15

פ. ארנס:

על איזה סכום מדובר?

ח. שטסל:

300 מליון דולר. לאכל עדיין לא הפצנו "נוטס" בכל הסכום. אנו מפיצים את הנוטס' בין קופות פנסיה וחברות בטוח. איננו מפיצים נוסט' אלה לבנקים. הריבית הייתה בהתחלה 8,5% ובסוף הגיעה ל-9.75%. יש עוד שני סעיפים בהוצאות: האחד - תשלום עבור הערבות לממשלת ארצות-הברית, רבע אחוז חד-פעמי; ו-0.15% למפיץ השטרות.

י. בן-פאיר:

כאשר הובא בפנינו העניין, הוסבר לנו שזו הלוואה של ממשלת ארצות-הברית, שמחציתה תנתן ישירות על ידי ממשלת ארצות-הברית מחקציה ומחציתה מבנקים.

ח. שטסל:

זה היה עד לפני כמה חדשים.

י. בן-פאיר:

מדוע לא דווח לנו על השנוי?

ח. שטסל:

אנחנו מקבלים את הכסף וממשלת ארצות-הברית ערבה ערבות מלאה. כשם שממשלת ישראל נוהגת לא פעם לתת ערבות במקום לתח כספים מן החקציב, כך נהגה ממשלת ארצות-הברית הפעם. היא הלכה לקונגרס וביקשה אישור לפתח ערבות לכסף שנגייס אנחנו. הריבית שנשלם היא 9.75%. ונוסף לכך תשלום חד פעמי של רבע אחוז עמלה עבור הערבות לממשלת ישראל ועוד 0.15% למפיץ הנוטס'. זה יהיה 500,000 דולר חד-פעמי. אם אוסיף סכום זה לריבית, התוספת תהיה 0.01%.

בדואי ידועים לוועדה הקשיים הכרוכים בגיוס כספים בארצות הברית. לפני כתבה שפורסמה בניו-יורק-טיימס ב-8.7.74 על חברה גדולה בארצות הברית שיצאה בהנפקה לשוק הרחב ולא הצליחה למכור את האגרות; באותו יום הייתה צריכה לצאת בהנפקה חברה אחרת, ולאור תוצאות הפכירה של החברה הראשונה, הודיעה שלא תצא בהנפקה.

ב-8.7.74 הגיעה הריבית ל-12%.

ג. פת:

פתי הוצאנו אנחנו את הנוטס? למעשה עדיין לא הוצאנו אותם.

ח. שטסל:

אחה לא הוצאת אותם. אבל אני יודע שבמועצת עיריית ניו-יורק היה דיון

ג. פת:

על רכישת נוסט' אלה בשלושים מליון דולר.

ח. שטסל:

ממשלת ארצות הברית נהגה באותה שיטה לגבי ברזיל ולגבי מדינות ידידותיות אחרות לארצות-הברית. הואיל וכושף הגיוס של ברזיל קטן מזה של ממשלת ישראל, הסכים האוצר האמריקאי למכור את הנוטס' בשביל ברזיל, וכסף זה עולה לברזיל 8 חד-עשר ורבע-אחד-עשר אחוז. אנחנו הצלחנו לגייס את הכסף בריבית של 9.75%. כפי שאמרתי, לא מכרנו עדיין כל הנוטס. אני מקווה שנמכור את כולם.

אנשי הבונדס שותפו שיתוף מלא בשיקולים שקדמו להוצאת הנוטס. ובאסיפות הם מסבירים שהדבר דרוש למימון רכש בסחונ'.

בהחברת חקציב פ"ח, בעמ' 253, מופיע סעיף "הכנסות במשבע חוץ - ממשלת ארצות הברית, תכנית סיוע

קודמת 300 מליון דולר, ותכנית סיוע - 600 מליון דולר.

י. בן-מאיר:

זה לא סיוע.

ח. שטסל:

זה לא סיוע?

ג. פח:

אני מציע שבועדת הכספים לא נפתור את כל הבעיות בנימוק של רכש בטחוני. אינני מתווכח על רכש בטחוני. אין לי ויכוח על הצורך שלנו ב-300 מליון דולר אלה. אני בטוח שאנו זקוקים ליותר מ-300 מליון דולר. אבל זו איננה הלוואה רגילה. ממשלת ישראל הוציאה שטרות כדי לגייס סכום זה. ובעתונות האמריקאית צריך היה להסביר, שאלה איננו בונדס אלא נוסס.

אנו מוכרים בונדס פרטיים בריבית של 4% ואנו מוכרים בונדס לקרנות גמל וחברות בטוח בריבית של 5.5%. אני שואל את מר שטסל: איך תמכור השנה בונדס ב-5.5% לאותן קרנות גמל וחברות בזכות שקנו נוסס ב-9.75%? אני שוחחתי עם אנשי הבונדס. והם באו בטענה: כיצד נמכור בונדס פוסדיים לפוסדות שקנו נוסס בריבית של 9.75%?

מר שטסל, אם היית מציג את הדבר כהישג פוליטי, כי זו הפעם הראשונה ממשלת ארצות-הברית נותנת ערבות למדינה זרה, אפשר היה לקבל זאת. אבל מבחינה כלכלית, החתייבנו לרביית גבוהה על אגרות חוב, ופגענו בסיכויי מכירת הבונדס.

לפני שנתיים או שלוש שנים הייתה בעייה דומה, כאשר היינו זקוקים ל-20 מליון דולר למימון הפנטומים. אתם בודאי זוכרים את העסקה שנעשתה עם בנק דיסקונט שהשיג לנו 20 מליון דולר. אני חושב שהפעם עשייתם צעד פזיז. מבחינה פוליטית, זו הצלחה. אבל מבחינה כלכלית, זה מעשה פזיז. זו הפעם הראשונה שהמדינה מוכרת נייר ערך ברביית של 10 אחוז. לצבור הרחב. אפסצד לאזהבתם את הדבר לידיעת ועדת הכספים?

ח. שטסל:

לצבור הרחב - לא.

ג. פח:

מדוע? אלפים רוכשים ניירות אלה.

טענתי היא לפולה: מדוע ועדת הכספים לא הוכנסה בסוד העניין? ומדוע הוציאה ממשלת ישראל נוסס בריבית של 10%, דבר שיש בו כדי לפגוע במכירת הבונדס?

י. בן-מאיר:

ועדת הכספים הוטעתה בעניין זה. בתקציב מופיע סעיף "סיוע של ממשלת ארצות-הברית - 300 מליון דולר". הממשלה הציגה זאת כהישג מדיני גדול. דבר שאיננו סיוע, אין להציגו כסיוע. כאשר הסכום ניתן על ידי ממשלת ארצות-הברית בריבית של 3%, זה היה סיוע. אחר כך הסבירו לנו שממשלת ארצות-הברית הרעה את התנאים ולפי התנאים החדשים חתן 50 אחוז מהסכום מתקציבה וחמשים אחוז יגוייסו על ידי בנקים. יש הבדל גדול בין קבלת הכסף בדרך זו, ובין קבלתו על ידי הוצאת שטרות של ממשלת ישראל. השטרות אינם נמכרים לבנקים אלא לגורמים הרוכשים בונדס.

אני הבינתי שהכרדים של ישראל הוא טוב, ואין לה בעיות בהשגת כספים. מדוע יש צורך בערבות ממשלת ארצות-הברית כדי להשיג כספים בשוק החפשי בריבית של 10%? אל-על אינה מגייסת כספים? חברת החשמל אינה מגייסת כספים? תגידו את האמת, שממשלת ארצות-הברית אינה נותנת סיוע של 300 מליון דולר. תגידו שהסיוע אינו קיים יותר, ואנחנו מוכרים שטרות כדי לגייס את הכסף. אם זה הסיוע של 300 מליון דולר, הייתי אומר: פוהל טובות.

פ. ארנס:

אני רוצה להצטרף לתביעה, שתהיו כנים כלפי הועדה ותדווחו על הכל, כדי שלא יווצר רושם שכל מה שנאמר לנו, איננו כל האמת.

יש לנו גרעון של פיליארד דולר לשנה. וגרעון זה צריך לכסות. מי פאתנו יכול להגיד, איזה דולר מיועד לרכישת

פטוסיס ואיזה דולר מיועד לרכישת סור או כל מצרך אחר. אינני רואה עצמי מומחה לשוק ההון בארצות-הברית. אבל אני יכול לומר בבטחון שלפני חודש וחצי מכרה אחת החברות הגדולות בארצות-הברית אגרות חוב בריבית של 8,8% ל-25-20 שנה, ללא ערבות שף אף גורם. לכן טפק אם העסקה שעשיתם הפעם היא טובה.

בכל מקרה הייתי מבקש להמציא לנו תכנית לפימון צרכי המדינה במטבע חוץ.

ע. פליינרמן:

אף לי לא זכור שדווח בוועדה על גיוס 300 מליון דולר בצורה שונה מזו שבה נעשה הדבר בשנים קודמות. שאלתי היא, האם הדרך שנעשתה בה הפמסלה הפעם לגיוס סכום זה, היא חד-פעמית, או שחושבים להפשיך בה גם בעתיד?

אני מבין שאנו צריכים להשיג מטבע חוץ כדי לאזן מאזן התשלומים שלנו. השאלה שלי היא - האם הדרך שנקטה בה הפמסלה לגיוס 300 מליון דולר - ריבית של 9.75% וערבות. פמסלת ארצות-הברית היא הדרך הטובה ביותר, או שקיימות דרכים טובות יותר לגייס הלוואה בריבית נמוכה יותר ובדרך שלא תעמוד בתחרות מסוימת עם הבונדס?

ח. שטסל:

אינני מרגיש עצמי כנאשם. אבל בדבר אחד אני מסכים עם רוב חברי הוועדה, כי התנאים בהם גייסנו סכום זה הם תנאים קשים לממשלת ישראל, כי הפמסלה הורגלה לקבל כספים בריבית של 5% וכספי הבונדס בריבית של 4%, כאשר שער החב"ח על הלוואות בארצות הברית נמצא כל הזמן בעלייה, ומגיע על הלוואות לזמן ארוך ל-14% ועל הלוואות לזמן קצר ל-12%.

כסף זה מיועד אך ורק לרכש בטחוני. הגורמים הקונים את השטרות נותנים את הכסף בתאריך מסויים. הכסף מופקד בחשבון מיוחד בבנק, ואי אפשר לשחררו אלא כאשר מציגים חשבון של פנטומים.

פ. ארנס:

אי אפשר לשחרר כסף זה למטרה אחרת?

ח. שטסל:

לא. אי אפשר לעשות שימוש אחר בכסף זה. אם אני מקבל באופן שוטף 20-30 מליון דולר, ואינני יכול להשתמש בהם שימוש מיידי לצרכי רכש, אני מפקיד אותם בבנק ומקבל 12%, ואני פרוויה על כך.

פ. ארנס:

אתה מקבל ריבית על כסף זה?

ח. שטסל:

כן.

צ. גרשוני:

מדוע לא הבאתם את הדבר לידיעת ועדה הכספים?

היו"ר י. קרגמן:

החוק אינו מחייב להביא עניין זה לפני ועדת הכספים.

ח. שטסל:

אני אישית הצגתי בפני הוועדה כל פרק ההכנסות בתקציב. לא אמרתי מלה על דרכי גיוס הכספים. אמרתי שאנו מקבלים הלוואה מארצות-הברית. לא אמרתי אם נקבל את ההלוואה מבנקים או לא. זה 3 שנים שאנו איננו מקבלים הלוואה זו מפמסלת ארצות הברית. גם בשנה שעברה חתמנו על שטרות למחצית הסכום. לא דווחנו לוועדת הכספים, כי זה מעשה יומיומי. פעם מקבלים הלוואה מפה ופעם מקבלים הלוואה משם. גם בשנה שעברה שילמנו מחיר השוק. אז היה מחיר השוק ריבית של 7%.

י. בן-מאיר:

לגיוס כספים על ידי מכירת שטרות אתה קורא הלוואה?

ח. שטסל:

כן. כאשר אני מקבל הלוואה, אני חותם על שטר. כאשר אני חותם על שטרות לקבלת כספים, האם זו הלוואה או לא? יגיד היועץ המשפטי לוועדה אם זו הלוואה או לא.

י. בן-מאיר:

כאשר עוברים מקבוצה לקבוצה כדי לגייס כספים, זו איננה הלוואה.

ח. שטסל:

בשנה שעברה מחצית הסכום גייסנו על ידי חתימה על שטרות שנמכרו לאותם גורמים שקונים בונדס ב-5.5%. אלא שאז היתה זו מחצית הסכום, והשנה נעשה הדבר לגבי כל הסכום.

כפנן שהיינו שמחים אילו ממשלת ארצות הברית הסכימה לתח לנו הלוואה ישירה בריבית של 3%. וכאשר יהיה בארץ שר האוצר האמריקאי נשוחח אתו על כך. כבר אמרתי שהתנאים לגיוס כספים בשוק האמריקאי הם קשים. מדברי חבר הכנסת בן-מאיר יכול להווצר רושם, שאני מסוגל ללחוץ על כפתור ולקבל 300 מליון דולר. חבר הכנסת בן-מאיר, אתה משלה עצמך. 50 מליון דולר אני מסוגל לגייס. אבל אם אני צריך לגייס 100-150 מליון דולר לעשרים שנה, אין נפש מיה בכל ארצות הברית שתתן סכום זה.

היו"ר י. קרגמן:

השאלה היא, האם זה פוגע במכירת הבונדס?

ח. שטסל:

אני אבקש את שר האוצר להסביר נושא זה לוועדה; כי אחדים מחברי הוועדה חיים באשליה שניתן לגייס 300 מליון דולר שלא בערבות ממשלת ארצות-הברית או שלא בערבות ממשלת גרמניה או שלא בשוק הכספים היהודי, שיש בו לא רק קריטריונים עסקיים אלא גם סנטימנטים.

לשאלתו של חבר הכנסת פיינרמן - זוהי הפדיניות הנוכחית של ממשלת ארצות הברית; לוויטנאם נותנים הלוואות ישירות. לפדינות אחרות אומרים: גייסו את הכסף ואנו נהיה ערבים.

ז. גרשוני:

מדוע לא הבאתם את הנושא בפני הוועדה?

ח. שטסל:

נמסרה אינפורמציה על גיוס כספים. עד עכשו לא מסרתי על תנודות בשערי הרבייה. אם הוועדה רוצה לשמוע כל שבועים על התנודות בשערי הרבייה, אני מוכן לדווח.

שהם הוטעו.

אני מצטער לשמוע שחברים בוועדה חושבים

ע. אמוראי:

אני מרגיש שהוטעיתי. אם אתה אומר שממשלת ארצות הברית שינתה תנאי ההלוואה והיא אומרת לך שתלך לבנק צ'ייס מנהטן - זה דבר אחד. אבל אם היא אומרת לך: אנו נותנים ערבות ואתם תגייסו את הכסף - זה דבר אחר.

ח. שטסל:

לא אמרתי שזו הלוואה של ממשלת ארצות-הברית.

היו"ר י. קרגמן:

נבדוק בסטנוגרמה של הישיבה מה אמר פר שטסל.

ג. פח:

רבותי, השגריר תקוע סיפול בענין זה. שר האוצר אמר ששלחו אותנו לבנקים.

ע. אמוראי:ח. שטסל:

אנו יכולים לגייס סכום זה גם מבנקים.

מ. ארנס:

אתה אינך מוכן להגיד שאחה מצטער, שקבלנו רושם לא נכון?

ח. שטסל:

לא, כי לא היה מקום לקבל רושם לא נכון.

י. גולן:

שר האוצר, פר ספיר, היה מדווח בפרוטרוט לוועדה. והוא אמר: רבותי, הפצב רע, ממשלת ארצות-הברית אומרת לבנקים. אבל לא דובר על אמיסיה.

ח. שטסל:

זו איננה אמיסיה.

היו"ר י. קרגמן:

חבר הכנסת גולן אמר ששר האוצר, פר סמירך דיוות שממשלת ארצות הברית אמרה שאינה מוכנה לתת הלוואה מתקציבה, אלא אמרה: אחת לכם ערבות, ואתם תגייסו את הכספים מבנקים. מה קרה במקרה שלפנינו? במקום לבנקים הלכו לחברות ביטוח. השלא היא, האם דרך זו פוגעת בבוונדס?

ע. אמוראי:

ממשלת ארצות-הברית אמרה: במקום לקבל הלוואה מהתקציב שלנו, תלכו לבנקים. מחבר שהלכו לכל מיני מוסדות אחרים.

ח. שטסל:

אם זו הטענה, אינך יכול לומר שהוטעית. גם אחי הדאיגה השאלה, האם הדבר לא יפגע בבוונדס. הצגתי שאלה זו לסגנו של סם רוטברג, פר וינצקי, וחשובו הייתה: לא, הדבר לא יפגע בבוונדס.

צריך לזכור שהקופות והקרנות הרוכשות אגרות בונדס וננטס, יש להם ריזיקו ישראלי וריזיקו מקומי. לנוטס ערבה ממשלת ארצות הברית ולכן זה ריזיקו אמריקאי מקומי; כאשר הן רוכשות בונדס, הריזיקו הוא ישראלי. יתכן שבסופו של דבר קופה מסוימת תגיד: יש לי כבר אגרות של ישראל. לכן בשולים, זה עלול לפגוע. אבל הדבר החל ברגע שממשלת ארצות הברית לא נתנה הלוואה ישירה לממשלת ישראל אלא התחילה לתת ערבות להלוואות של מוסדות כספיים.

ברגע זה נמסר לי פרוטוקול משיבת הועדה ביום 15.4.74, בה אמרתי - אני מצטט: "אנו חושבים שהרכש הבטחוני המופיע בתקציב זה שיפומן מאשראי וממענק הוא על 900 מליון דולר ה-300 מליון דולר חדשים ו-600 מליון דולר על חשבון ה-2,2 מיליארד דולר."

צ. גרשוני:

אני חושב שאנו עושים טעות כאשר אנו מערבבים מספר שאלות. השאלה איננה אם הלוואה זו נתקבלה בתנאים פחות טובים. קורה שמקבלים כסף בתנאים פחות טובים. לפי דעתי, השאלה היחידה שצריכה לעמוד בפנינו היא - מדוע לא דווח הדבר לוועדה? נכון אמר חבר הכנסת גולן, ששר האוצר פר ספיר לנו, שממשלת ארצות-הברית הרעה תנאי ההלוואות. אני חושב שהנסיגה שלנו עם שר האוצר פר ספיר הוכיח שלא העלימו דבר מועדת הכספים. אני חושב שטוב שגם אזרחי המדינה ידעו מה נותנים לנו האמריקאים ומה אינם נותנים. מבחינת החוק, הנושא אינו חייב באישורה של ועדת הכספים. אבל מבחינת הנהל הטוב חייבים היו לדווח על כך לוועדת הכספים.

היו"ר י. קרגמן:

אני קורא פרוטוקול משיבת הועדה מ-15.4.74, דברי פר שטסל בתשובה

לשאלה של חבר הכנסת אמוראי:

"אנו חושבים שהרכש הבטחוני המופיע בתקציב זה שיפומן מאשראי וממענקים הוא על 900 מליון דולר, 300 מליון דולר חדשים ו-600 מליון דולר על חשבון ה-2,2 מיליארד דולר."

שר האוצר אמר במפורש שממשלת ארצות-הברית לא תתן יותר הלוואות; היא תתן ערבות בכדי שממשלת ישראל תוכל להשיג את האשראי. מה קרה? לא קבלו אשראי מבנקים אלא מכל מיני מוסדות אחרים. אומר חבר הכנסת פת, שיכול להיות שהדבר יפגע בבוונדס. גם פר שטסל אמר שזה יכול להיות. זוהי הנחה. איננו יודעים בוודאות אם אכן יפגע הדבר במפעל הבונדס; נדע זאת בעוד 3 חדשים. על כל פנים לגייס 300 מליון דולר לעשרים שנה, גם אם ברביית גבוהה יותר, זה דבר גדול.

ח. שטסל:

שכחתי להזכיר, שכאשר קבלנו הלוואות מבנקים, הבנק קבל את הכסף ראשון, וממשלת ארצות-הברית לאחר מכן; לכן הבנקים קבלו בפועל את הכסף לאחר 5-6 שנים. עכשו קבלנו כסף לעשרים שנה. גם אם היינו פונים לבנקים, לא היינו משיגים זאת.

א. שוסטק:

אינני חושב שהטעו את הועדה. אלא מה? כנראה באוצר היה אוזוס, לפני שנה כבר נעשה הדבר לגבי חמשים אחוז מהסכום, והשנה עשו זאת לגבי כל הסכום. אבל כאשר מדובר על 300 מליון דולר, אולי היה כדאי שחברי הועדה ידעו

שהקו החדש של ממשלת ארצות הברית הוא, שהיא אינה נותנת את הסכום כהלואה ישירה מתקציבה, אלא נותנת ערבות לכספים שיגוייסו על ידי ממשלת ישראל.

ח. שטסל: רק בהיסח הדעת לא דיווח מר ספיר על שנוי זה.

א. שוטטק: כאשר אומרים, שממשלת ארצות הברית אמרה לנו: תגייסו כספים בערבות שלנו, אפשר להבין שהערבות היא לגיוס כספים מבנקים ואפשר להבין שהערבות היא לגיוס כספים בדרך שהלכו בה. זאת אומרת, לא היתה כאן הטעייה, אלא פשוט לא הרגישו צריך להביא שנוי זה לידיעת הועדה.

יש לי נסיון בגיוס כספים. ואני אומר לכם שגיוס סכום כזה לעשרים שנה, זה מבצע אדירים. וניתן לגייס סכום זה לתקופה כזאת רק מגורמים שיש להם יחס לישראל.

אם זוהי השיטה שנוקטת בה עכשו ממשלת ארצות הברית, עלינו לבדוק מה יקרה בעתיד עם הבונדס. יתכן שלדרך שהלכנו בה הפעם תהיה השלכה על מכירת הבונדס.

י. בן-מאיר: בספר התקציב שהוגש לוועדה כתוב: "ממשלת ארצות הברית, חכנית סיוע של ממשלת ארצות הברית - 300 מליון דולר". מר שטסל חוץ הטעייה מפורשת ובכוונה אמר שזה סיוע של ממשלת ארצות-הברית. וזה איננו סיוע.

ז. שובל: זה סיוע גדול מאד.

היו"ר י. קרגמן: הספר ממנו ציטט חבר הכנסת בן-מאיר הוא ספר סודי, ואין לצטט ממנו מספרים בפומבי.

חבר הכנסת בן-מאיר, גם ערבות של ממשלת ארצות-הברית, היא בגדר סיוע. כאשר הוחלט על מתן 2,2 מיליארד דולר לישראל, נאמר שהסכום ינתן כסיוע. אחר כך החליטה ממשלת ארצות הברית לתת חלק כמענק וחלק כהלואה. האם היא יתנה בכך הטעייה?

השאלה העיקרית העומדת לפנינו היא השאלה שהציגו חברי הכנסת פת ושוטטק - האם הוצאת הנוטס לגיוס 300 מליון דולר, לא תפגע בבונדס? אני מבקש את מר שטסל לשקול את הדבר ולהביא מסקנותיו בפני הועדה. ואני מבקש שכל שנוי בגיוס כספים, ידווח עליו לוועדה.

ח. שטסל: במסגרת הטעייה אותן ציטט חבר הכנסת בן-מאיר מופיע גם הטעייה "א.י.די. סיכונים - הלואה בנקאית בערבות ממשלת ארצות הברית". במקרה קבלנו את הכסף הזה מבנקים. אני אישית הייתי בארצות הברית וטיפלתי בזה, וכשחזרתי לדיווחתי על כך לוועדה. גם חברות ביטוח הציעו לנו כספים. במקרה זה התנאים שהציעו הבנקים נראו בעינינו יותר.

שר האוצר היה מודע לשנוי זה. ובדרך כלל דיווח לוועדה על כל דבר. יכול להיות שבהיסח הדעת לא דיווח על שנוי זה. אבל הטעייה - חס וחלילה - לא היתה כאן.

פ. ארנס: אני בקשתי שתציגו בפני הועדה קווי מדיניות, איך אתם רוצים לכסות את

הגרעון במסבע חוץ.

היו"ר י. קרגמן: נביא בקשה זו בפני שר האוצר.

ח. שטסל: מה שאתה מבקש, זו חכנית כלכלית נוספת.

ג. חוק מלווה מלחמה על שבח מקרקעין, תשל"ד - 1974היו"ר י. קרגמן:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום -
חוק מלווה מלחמה על מס שבח מקרקעין,

תשל"ד - 1974.

י. פלומיץ:

אני רוצה להעלות בעיית כפל מס על אותה הכנסה. בתנאים מסויימים על שבח ממכירת מקרקעין, אפשר לשלם גם מס שבח וגם מס הכנסה. האוצר הפיץ תזכיר הצעה לתיקון חוק מס שבח מקרקעין. ואחד החידושים המוצעים הוא, שבמקרים מסויימים יגיע מס שבח עד 70% מהשבח תוך שלוש שנים. על אותו שבח יצטרך אדם לשלם גם מס הכנסה וגם 70 אחוז מס שבח, שאינו מנוכה מהוצאה לצורך מס הכנסה, ונוסף לכך מלווה מלחמה ומס למימון רכש. אם יאמר מי נזידרפר שאין כוונה להביא לתיקון לחוק מס שבח מקרקעין עד 31.3.75, אין לי הסתייבות. אבל היות ואנו מדברים על שתי תקופות חיוב לפי שני חוקים - האחד כפי שהוא היום, והאחד כפי שיתוקן בעוד 2-3 חדשים - לא יחכן שאדם ישלם מלחמה מלחמה לפי פקודת מס הכנסה וישלם מלווה מלחמה לפי חוק מס שבח מקרקעין בעת ובעונה אחת.

דירת יחיד ששטחה 70 מ"ר פטורה ממס. דירה ששווייה 175,000 לירות חחוייב במס שבח, ועל סכום זה יחול גם מלווה מלחמה. אני חושב שאדם המחליף דירה בגודל מסויים, אינו צריך לשלם מלווה.

א. אפרת:

מדוע מלווה מלחמה על שבח מקרקעין אינו מוצע בשעורים פרגרסיביים בהתאם

לגודל הסכום החייב במס שבח?

ש. לורנץ:

מה ההכנסה הצפויה ממלווה זה על שבח מקרקעין?

מדוע לא תציעו מלווה כללי במקום כללי המלווה המוצעים, כדי למנוע בלבול? ככל מקום, אם יוחלט על מלווה מלחמה על שבח מקרקעין, אני חושב שמוסדות צריכים להיות פטורים ממלווה זה.

אני מציע שדירת יחיד עד סכום מסויים

תהיה פטורה מהמלווה.

ע. פיינרמן:

האם בהצעת חוק נלקחו בחשבון השנויים המוצעים בחוק מס שבח מקרקעין?

אני מציע שדירת יחידה, ששטחה אינו עולה על 110 מ"ר תהיה פטורה מהמלווה.

ח. קורפון:

חברי הועדה, חבר הכנסת אמוראי זמין אותנו להרים כוס לרגל כס שאירע לנו

היו"ר י. קרגמן:

למשפחתו שיצאה בשלום מחאונח דרכים קשה.

י. בדר:

ב-1962 נתנה הקלה מסויימת במס שבח מקרקעין לפי שמחזיק בנכס תקופה מסויימת בגלל השנוי בערך הכסף. אם יש מקום לשנוי בעניין זה, הרי הוא צריך להיות כמיוון הפוך מזה המוצע, כי האינפלציה היום ממדיה גדולים יותר מאלה שהיו ב-1962. אם בעתיד יהיה שיעור האינפלציה 20% לשנה, כל שבח שהוא 20% איננו שבח; וכל שבח שהוא פחות מ-20% הוא הפסד. עתה מציעים להטיל מלווה מלחמה על שבח מקרקעין.

אינני מקבל את החיבוריה שמלווה לעשרים שנה ברבית בלתי צמודה, הוא מלווה ולא מס. לגבי אדם שהכנסתו מוגבלת, וכולה מוצאת על הוצאותיו השוטפות, מלווה הוא מס בחוספת נחמה שבתו או בנו יתנו ממלווה זה בעוד 20 שנה.

מלווה מלחמה על שבח מקרקעין איננו מס

היו"ר י. קרגמן:

על מקבלי שכר. אינני חושב שמישהו הפסיד ממלונות. הם מוחזים בתוספת רביית והצמדה. זו גזירה מתוקנה. איש לא היה חוסך כסף זה, בייחוד לא פועלים, אילולא המלונות.

אני מסכים להצעת חבר הכנסת קורפו שדירה בגודל מסויימת תהיה פטורה מהמלונות. אבל אינני מציע שהקריטריון לפטור יהיה גודל הדירה. אני מציע שנקבע שדירה עד סכום מסויים - 175,000 לירות, תהיה פטורה.

ת. קורפו: בירושלים דירת יחיד של שלושה חדרים מחירה 250,000 לירות.

ד"ר קטרון: חוק זה צמוד לחוק מס שבח מקרקעין. האם ההצעה היא להפריד בין מס שבח מקרקעין ובין מלווה על מס שבח מקרקעין? כלומר האם ההצעה היא, שדירה החייבת במס שבח מקרקעין, לא תהיה חייבת במלווה מלחמה?

היו"ר י. קרגמן: כן.

חבר הכנסת פלומיץ, אנו דנים עתה בחוק מסויים. איננו יכולים בדיון בחוק זה במה שיהיה אם יוצע חוק אחר בבתיך.

י. פלומיץ: אני מציע שפטור לדירה יחיד ינתן רק לפי שמחליף דירתו. אדם שמכר דירתו וירד פהארץ, אינו צריך להנות מפטור זה.

היו"ר י. קרגמן: אני מסכים.

ד"ר קטרון: איך תוכיח זאת?

היו"ר י. קרגמן: אפשר להוכיח.

מ. נוידרפר: אנו מניח שאנו רוצים לחוקק חוקים שניתן ליישם אותם. המדובר בכל זאת במלווה ובמלווה חד-פעמי. לכן אני מציע שעל הצעה זו נדון כאשר תובא ההצעה לתיקון חוק מס שבח מקרקעין, בו יש הגדרה של דירת יחיד. אם בכל זאת רוצים לפטור דירת יחיד, הייתי מבקש לקבל את הצעתו של יושב-ראש הוועדה, כי אינה דומה דירה בגודל של 110 מ"ר בירושלים לדירה בגודל של 110 מ"ר בשדרות.

בגלל זמניותו של החוק, אני מציע לקבל הצעת חבר הכנסת פלומיץ שאדם לא ישלם פעמיים מלווה מלחמה על מס שבח; אם ישלם מלווה על מס הכנסה, לא ישלם על השבח.

לשאלתו של חבר הכנסת לורנץ - אנו צופים הכנסה של 60-70 מליון לירות ממלווה זה.

ע. פיינרמן: אני מציע שבמסגרת חוק מלווה מלחמה על שבח מקרקעין, לא ננסה לקבוע הלכות שאינן קיימות בחוק מס שבח מקרקעין. אני מציע שחוק זה יהיה צמוד לחוק מס שבח מקרקעין כפי שהוא קיים היום ולא כפי שיהיה בעתיד.

י. פלומיץ: מתוך מודעות לבעיות הטכניות הכרוכות בגביית המס, אני מציע לקבוע שמלווה זה לא יוטל על דירת יחיד שפס השבח, שהיא חייבת בו אינו עולה על 8000 לירות.

ד. שטאוב: היום דירה של 70 מ"ר פטורה ממס שבח מקרקעין. ודירה של 71 מ"ר אינה פטורה. לכן אני חושב שההצעה של היושב-ראש, לקבוע שדירה ששוויה 175 אלף לירות תהיה פטורה, היא הצעה נכונה.

אני מקבל את הצעת היושב-ראש, אבל אני מציע להעלות את הסכום.

ח. קורפן:

אני חושב שהסכום 175,000 מכסה את כל הדירות בארץ, כולל ירושלים.

ד. שסאוב:

אני מציע שהתיקון המוצע לחוק מס שבח מקרקעין, לפיו יוגדל סכום הפטור על חוק זה.

פ. נוידרפר:

אני מציע שהפטור יינחן לדירה שוויה 200,000 לירות.

ח. קורפן:

האם אני מביין נכון שיש הסכמה שלא ישלמו פעמים?

י. פלומיין:

כן. אם שילמו פלווה מלחמה במישור מס-הכנסה לא ישלמו על מס שבח.

פ. נוידרפר:

תם הדיון, ההצבעה תיערך בישיבת פחר.

היו"ר י. קרגמן:

ד. שימוש ברזרבה לשנת הכספים 1974

אנו עוברים לסעיף הבא - שימוש ברזרבה לשנת הכספים 1974. מר גפני

היו"ר י. קרגמן:

ימסור הודעה לוועדה.

א. גפני:
במסגרת הדיון על תקציב משרד האוצר, הבאתי בפני הוועדה כמה עובדות על פיזור משרדי הממשלה בירושלים. חברי הוועדה נדהמו לשמוע, שמשרדי הממשלה מפוזרים על פני 265 מקומות בירושלים; שהממשלה שכרה בירושלים 217 דירות בשטח של 12,600 מ"ר, ועדיין יש מספר בעיות שלא באו על פתרונן. למעשה זה שנים הקפאנו כל בנייה למשרדי הממשלה, למעט חוספת 2 קומות במשרד ראש הממשלה. יש לנו חכניות לבנייה בנין גדול בקריית בן-גוריון ויש לנו חכניות לבנייה בשיך ג'ראח. כל החכניות האלה פוקפאות. הדבר הביא לכך שויסות הצרכים נעשה במידה מסויימת על ידי שכירת דירות שלא יכולנו להפנע ממנה.

כידוע הוקם משרד ההסברה. בחלקו הגדול הוא מורכב מיחידות הקיימות במשרדי החוץ, החנוך ומינהל ההסברה. אבל חוספת מינימלית של חדרים דרושה. יש שר, יש מנכ"ל, יש לשכה ויש חשב, ויש צורך ב-10-15 חדר. היום קשה להשיג 15 חדר צמודים בירושלים. חפשנו סדור שלא בדירות מגורים, והתברר שהמקום היחיד בירושלים שאפשר להכנס אליך חוץ מחצית השנה, הוא בניין בפרכו העיר. המחיר היה סביר בתנאים הקיימים. חדרים בבניינים שמתחילים לבנותם עכשו נמכרים במחיר גבוה יותר. באותו בנין היתה אפשרות לרכוש 100 חדר. אנחנו החלטנו לרכוש 100 חדרים אלה.

זה בית מגורים?

ע. אמוראי:

זה היה בית מגורים שהפכו אותו לבית משרדים. לא אנחנו הפכנו אותו לבית משרדים. כבר נמצאים שם משרדים של עיריית ירושלים. החלטנו להכוש לחדרים בבנין זה לאתר שהפכו אותו לבנין משרדים.

א. גפני:

וכל זה בשביל משרד ההסברה?

ח. קורפן:

לא. אנו רוצים לפנות מכסימון הדירות שאנו מחזיקים עכשו.

א. גפני:

אחרי שדיווחתי לוועדה, נדון העניין כחחילת חודש יוני בוועדה שרים לענייני כלכלה, ובעקבות זאת ניהלנו מו"מ וחתמנו על חוזה. ועכשו אנו צריכים לשלם את התשלום הראשון.

פ. ארנס:

כאן נאמר שהענין הוקפא.

א. גפני:

איננו זקוקים לאיחוד לצורך חתימת חוזה. החתמנו על חוזה, אבל לא הוצאנו כסף. דיווחנו לוועדה שאנו מתעניינים ברכישה זו. ב-9.6.74 נדון הענין בוועדת שרים לענייני כלכלה. והחוזה נחתם בהתאם לחוק. בדרך כלל אנו פונים לוועדת הכספים בבקשה לאשר הסדר כספי לפני חתימת החוזה. הפעם אי אפשר היה לעשות זאת, כי זה היה לפני אישור התקציב. עכשיו אנו צריכים לשלם את החשלומו הראשון. החוזה כולו הוא על 10,5 מליון לירות לרכישה של 100 חדרים בשטח ברוטו של 2300 מ"ר. נקבע לוח תשלומים. ועכשיו אנו צריכים לשלם תשלום ראשון של 4 מליון לירות.

י. בדר:

ומה על ההקפאה שהוחלט עליה?

א. גפני:

ועדת שרים לענייני כלכלה החליטה לאשר בניית בניין משרדים בשיך ג' ראח. בנייה זו הוחלט להקפיא. איננו מתכוונים לרכוש דירות.

פ. ארנס:

אחד המרכיבים הראשיים של התכנית הכלכלית החדשה הוא צמצום תקציבי משרדי הממשלה. קבלנו פירוט של הצמצומים המוצעים - ביטול הוצרבה של 400 מליון לירות וצמצום תקציב הפיתוח ב-200 מליון לירות וצמצום התקציב השוטף ב-300 מליון לירות.

א. גפני:

כל זה ייעשה.

פ. ארנס:

יחד עם זאת הוחלט לצמצם את הבנייה.

לכן אין זה סביר לא מבחינה הגיונית ולא מבחינה פסיכולוגית שלמחרת הגשת התכנית הכלכלית החדשה, תציע הממשלה שההוצרבה להוצאות פיתוח יוצאו 7 מליון לירות לרכישה משרדים. אם דרושים 15 חדרים, ואפילו 30 חדרים, צו השעה הוא למצוא אותם במסגרת הניינים העומדים לרשות הממשלה היום.

אני מציע לוועדת הכספים להמליץ בפני

הממשלה לא לרכוש 100 חדרים אלה.

ח. קורפו:

כאשר הופיע בפנינו שר ההסברה, אמר שהוא יזדקק ל-18 עובדים נוסף על ה-5 שישנם היום. והיחר יבואו משרדים אחרים. למען 18 עובדים חדשים אין צורך לפרוץ פירצה בהגבלות שהממשלה החליטה עליהן.

אני מצטרף להצעתו של חבר הכנסת ארנס, שהועדה תקבל החלטה, שאין הממשלה יכולה לסטות מההגבלות שהיא החליטה עליהן. אין צורך ב-100 חדרים. אם בחום 6 החדשים תבוטל ההגבלה על בנייה צבורית, נשוב לדון בכך.

ז. שובל:

אני מצטרף להצעתם של חברי הכנסת ארנס וקורפו. מר גפני אמר שהממשלה חתמה על חוזה. אלפי קבלנים חתמו על חוזים עם רוכשי דירות, ולא יוכלו לבנות את הדירות. דין אחד צריך להיות לממשלה ולאזרחים.

איש אינו כופר בכך שיש צורך במשרדים

גם למשרד ההסברה וגם למשרדים אחרים. היחידה היא - האם זו השעה לרכוש 100 חדרים משרד? אמר שצורך בחדרים, שיקימו צריפים, דוגמת הצריפים שהוקמו ב-1949 ואשר משרד החוץ יושב בהם עד היום.

י. בדר:

אפתח בבקשת עצה ממר גפני. מר גפני, לכנסת דרוש בניין משרדים, ולאחר שחדרים שהיו מיועדים לחברי הכנסת, נתפסו על ידי הפנגנון. כאשר מובאת הצעה לבנות בניין זה, שואלים הכל: בימים אלה? תן לי עצה מה לעשות במקרה זה. זה שנים קיימת חכנית לבנות בית לבנק ישראל. מתחילים לבנות בתקופת פיתוח, ופפסיקים כאשר המיתון נגמר.

אני מאד נרגש ממידת הדמוקרטיה שנוקטים בעניין זה. יש רזרבה כללית. שר האוצר רשאי להשתמש ברזרבה זו על פי שיקוליו הוא. שר האוצר במקרה זה, במקום להשתמש בשיקוליו ולהודיע לוועדה בדיעבד, מודיע על כך מראש לוועדת הכספים ולא רק לוועדת הכספים אלא גם למבקר המדינה.

א. גפני:

הוא נוהג כך תמיד. ונוהג זה נקבע על פי בקשתך.

י. בדר:

מכאן שהוא רוצה לגלגל את האחריות על גורמים אלה. במצב זה כאשר לשר

האוצר בעצמו יש ספיקות...

היו"ר י. קרגמן:

מדוע אתה חושב כך?

י. בדר:

כיוון שלא עשה דבר שהוא יכול לעשות.

היו"ר י. קרגמן:

אני פניתי ובקשתי שיבואו ויתנו הסברים לוועדה.

ד"ר קטרון:

בחוק נאמר, שהדבר יכנס לתקפו 21 יום אחרי מסירת ההודעה לוועדת הכספים.

א. גפני:

ה-21 יום נקבעו לאחר שחבר הכנסת בדר הציג להאריך את התקופה מ-14 יום

לחודש ימים. זה התפשרנו על 21 יום.

י. בדר:

אני מבין שדיונים על הודעות כאלה אנו מקיימים באופן שיגרתי מדי שבוע.

היו"ר י. קרגמן:

אתה רוצה שגם הפעם לא נדון?

י. בדר:

הנקודה העיקרית בעניין זה היא, שהחזרה כבר נחתם. וכאשר חותמים על חוזה

צריך לשלם.

ד"ר קטרון:

או לשלם פיצויים.

י. בדר:

אני מציע לאוצר שישתדל לבטל את החוזה באופן חוקי; פירוש הדבר בהסכמת המוכר, כי אני מניח שבינתיים עלה ערך הבניין בכמה מליוני לירות. אבל אם לא תהיה ברירה, ויהיה צורך לרכוש את 100 החדרים, אני מציע לנעול חדשים אלה, ויעמדו ריקים שנה-שנתיים; כי בניין שיש בו חדרים ריקים, יש לו טבע, שהוא מושך עובדים. כדי למנוע זאת אני מציע לנעול את הבניין.

ש. לורנץ:

יש מדיניות שלא לבנות משרדים. מה עושה הממשלה? - בונה על ידי אחרים. עשיתי חשבון מהיר והוא מראה שפטר-מרובע של בנייה זו עולה למעלה מ-4500 לירות. אם הממשלה היתה בונה בעצמה היה עולה מטר מרובע 1500 לירות.

א. גפני:

בלי הקרקע.

ש. לורנץ:

הממשלה אינה צריכה לבנות משרדים במרכז העיר. על ידי מדיניות זו הממשלה משלמת פי 3 בעד מטר מרובע, והנזק למשק הוא אותו נזק. אני שואל: מה הועילו חכמים בתקנתם?

הממשלה בודאי אינה יכולה להפר חוזה. אבל אם הממשלה יכולה לצאת מעסקה זו, מבחינה פסיכולוגית-חזנוכית כדאי שתעשה זאת.

י. פלופיץ:

מסמך זה מבחינה עניינית כמוהו ככתובת נוח בשע שגיאות. רזרבה להוצאות פיתוח איננה סעיף 83, כפי שכתוב במסמך שלפנינו אלא סעיף 43.

שמעתי שמתנהל פו"מ על רכישת בנין
מגדל נחום בבח ים לצורך הפיכתו לבנין משרדים. אני מציע שהענין יובא
לפני הועדה בטרם ייחתם החוזה.

נמשיך בדיון זה בישיבה הבאה,
שתקיים מחר.

היו"ר י. קרגמן:

ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.15